

הכנסת

**צוות הייעוץ המשפטי
לוועדת החוץ והביטחון**

כ"ט בתשרי התשע"ח
19 באוקטובר 2017

לכבוד
חברי ועדת החוץ והביטחון
נכבדי,

הנדון: צווים ותקנות בנושא מילואים

1. על שולחן ועדת החוץ והביטחון מונחים הצווים והתקנות הבאים:
א. צו שירות המילואים (מטרות הקריאה לשירות מילואים) (הוראת שעה) (תיקון), התשע"ז-2017 (להלן – **תיקון צו המטרות**);
ב. צו שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מחמת גיל) (הוראת שעה) (תיקון), התשע"ז-2017 (להלן – **תיקון צו הגיל**);
ג. תקנות שירות המילואים (חובות חיילי המילואים) (תיקון), התשע"ז-2017 (להלן – **תיקון תקנות החובות**).
מצ"ב סקירה אודות הצווים והתקנות.

תיקון צו המטרות

2. סעיף 6 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 קובע מהן המטרות שלשמן ניתן לקרוא לחייל מילואים לשירות מילואים: הכשרה ואימון, תעסוקה מבצעית וארגון וניהול כוח אדם.
3. עם זאת, מאחר שיש תפקידים במערך המילואים שאופיים כולל עיסוקים אחרים, נקבע בסעיף חריג להסדר, ולפיו שר הביטחון רשאי לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון, מטרות נוספות, אם שוכנע כי אין חלופה סבירה אחרת לשם השגתן אלא אם כן ייקרא חייל מילואים לשירות מילואים. תוקפו של צו כזה מוגבל לשלוש שנים, וניתן להאריכו בתקופות נוספות (באישור הוועדה).
4. מכוח סעיף זה, אישרה הוועדה ביוני 2015 צו הכולל רשימה של מטרות נוספות, ובהן, בין היתר – שירותי רפואה וטיפול רפואי בחיילים; הדרכה וחינוך; איתור, מיון, גיוס, סיווג והערכה של כוח אדם; ועוד. הצו המלא, שעומד בתוקפו עד ה-30 ביוני 2018, מצורף כנספח לסקירה זו, והרשימה המלאה המופיעה בו אינה עומדת כעת לאישור הוועדה.

5. בצו המונח על שולחן הוועדה, מבקש שר הביטחון לקבוע מטרה נוספת – שירות במחלקת הגנה יישובית (כיתת כוננות).

6. להכרה בשירות בכיתות הכוננות היישוביות כשירות מילואים, בין אם באימון ובין אם בפעילות מבצעית שוטפת, יש מספר נפקויות. מבחינת צה"ל, השירות יהפוך מחייב יותר, שכן ניתן יהיה להשתמש בהוראות הקריאה ובכלי האכיפה הקיימים לגבי חיילי מילואים. מבחינת חייל המילואים, ההכרה בפעילותו כשירות מילואים תאפשר מתן תגמולי מילואים בגין שירותו, והוא יהנה מזכויות והטבות אחרות הניתנות לחיילי מילואים.

7. משמעות אפשרית נוספת לתיקון נגזרת מהחקיקה ליישום מסקנות ועדת גורן, שאושרה לפני כשנה במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית. לפי החוק שאושר, אם נפגע חבר כיתת כוננות במהלך שירותו, ניתן יהיה להכיר בו כנכה צה"ל או כחלל צה"ל רק אם החבלה אירעה תוך כדי ועקב פעילות מבצעית של לחימה מול אויב לשם הגנה על יישוב מפני פעולת איבה. ביתר המקרים, לפי החוק שאושר, הפגיעות מטופלות במוסד לביטוח לאומי. אם יאושר הצו הקיים, ופעילותו של החייל תהיה במסגרת שירות מילואים, הרי שיחולו עליו הוראות חוקי השיקום החלות על חיילי מילואים, וגם במקרים של חבלות בנסיבות אחרות או במקרים של מחלות, ניתן יהיה להכיר בו כנכה צה"ל או כחלל צה"ל.

תיקון צו הגיל

8. עם חקיקתו של חוק שירות המילואים, תוקן גם חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, ונקבע בו, בסעיף 36א, כי גיל הפטור יעמוד על 40 לחייל ו-45 לקצין. עם זאת, מאחר שיש תפקידים ומקצועות שיש בהם מחסור בכוח אדם, הסמיך הסעיף את שר הביטחון לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון, תפקידים ומקצועות שבהם גיל הפטור יהיה גבוה יותר, עד גיל 49. בדומה לצו המטרות, גם תוקפו של צו הגיל מוגבל לשלוש שנים, וניתן להאריכו בתקופות נוספות (באישור הוועדה).

9. צו הגיל העומד בתוקפו כעת אושר בוועדה ביוני 2015, ורוב חלקיו יעמדו בתוקף עד 30 ביוני 2018. לגבי בעלי תפקידים במערך ההגנה המרחבית באופן ספציפי, נקבע בצו כי ההוראה הקובעת כי גיל הפטור שלהם יהיה 49, תעמוד בתוקפה רק שנתיים, עד יום 30 ביוני 2017. הדבר נעשה לבקשת שר הביטחון וצה"ל, שהסבירו בדיון בוועדה כי בכוונתם לקיים עבודת מטה כדי לבחון מחדש את הנושא.

10. בעקבות עבודת המטה שנעשתה, החליט שר הביטחון להביא לאישור הוועדה הן את תיקון צו המטרות שנזכר לעיל, והן את תיקון צו הגיל, כך שגיל הפטור לבעלי התפקידים במערך ההגנה המרחבית ימשיך לעמוד על 49, כפי שהיה עד ה-30 ביוני 2017.

11. נציין כי מאחר שהצו הוגש לאישור הוועדה לאחר ה-30 ביוני 2017, הוא כלל תחילה נוסח שלו היה מאושר, היה קובע תחולה רטרואקטיבית. הצענו למשרד הביטחון ולצה"ל נוסח חלופי, והנוסח מקובל עליהם.

תיקון תקנות החובות

12. תקנות שירות המילואים (חובות חיילי המילואים), התשט"ז-1956, קובעות, בין היתר, מהם הפרטים שעל חייל המילואים למלא בשאלון מילוי פרטים. בין פרטים אלה מנויים כתובתו, מצבו המשפחתי, עיסוקו, השכלתו, מקום עבודתו, ועוד.

13. בתיקון שנערך בתקנות בשנת 1999, נקבע כי לצד הפרטים שחייל המילואים מחויב למסור, תעמוד בפניו האפשרות למסור גם כתובת דואר אלקטרוני, אם הוא מעוניין בכך.

14. בתקנות המונחות על שולחן הוועדה מוצע לקבוע כי גם מסירת כתובת הדואר האלקטרוני, כיתר הפרטים, תהיה חובה.

15. נציין כי אין לתיקון המוצע השלכות ישירות על אופן זימונו של חייל המילואים לשירות, שכן ההוראות לגבי אופן הזימון קבועות בחוק שירות ביטחון ובפקודות הצבא, אם כי יש להניח שמסירת כתובת הדואר האלקטרוני תקל על השימוש באמצעי זה.

בברכה,

צוות הייעוץ המשפטי לוועדה